

L'economia global s'enfronta a una crisi financera que afecta sistemes bancaris, mercats borsaris i el flux de crèdit pràcticament a tot el món. Cercant estratègies per a resoldre aquestes dificultats, les institucions europees coordinen les respostes dels estats i fan recomanacions per millorar el sistema financer. Els líders europeus han definit una aproximació comuna per a restablir la confiança en l'activitat financera i preservar el creixement econòmic. Caldrà veure quins efectes té aquesta política comuna i amb quines limitacions topa.

El paraigua de l'euro. La política monetària comuna s'ha erigit en el camí principal per a restablir la calma a les economies i, a hores d'ara, els estats que voluntàriament van quedar al marge de l'euro, especialment el Regne Unit, comencen a adonar-se que l'aixopluc d'aquesta moneda els hauria estalviat molts maldecaps. "Sense la moneda única ara mateix Europa seria un desastre i fóra dominada pel pànic", sentencià el codirector de la Fundació Bertelsmann Stiftung, Josef Janning, en una visita a Barcelona. La política monetària de la UE s'ha revelat com un paraigua ampli i còmode per a 16 estats membres del conjunt de 27. Sostinguda pel Banc Central Europeu, s'ha demostrat que la moneda única ha fet més lleuger el cop d'una crisi financera que si hagués estat gestionada individualment pels estats hauria tingut conseqüències més dures.

Si bé la UE té totes les competències en política monetària, l'altre eix vital de la macroeconomia, la política fiscal, és a mans dels estats. Per fer política fiscal calen impostos i pressuposts. La UE no recapta ni un sol impost i, pel que fa a la caixa, tot just compta amb un pressupost de l'1% del PIB de la UE. Per tant, no pot plantejar-se una política fiscal europea per manca de diners i també pels recels històrics dels estats membres a cedir competències en aquest àmbit. La raó és que la política fiscal és una eina clarament política i ideologitzada. Precisament la política fiscal individual dels estats ha fet que alguns arribessin a la crisi amb un endeutament més elevat que uns altres. Joan Carles Suari, catedràtic d'eco-

En plena campanya electoral per al Parlament Europeu, els candidats apelen a Europa com la mare de les solucions a la crisi. Però com pot sortir-se'n una institució amb un pressupost escàs i sense competències fiscals? Té dues eines clau, la política econòmica i la supervisió bancària.

La UE confia en l'euro i la 'policia' dels bancs

nomia de la UB i membre del Team Europa –un grup de conferencians independents de la Comissió Europea especialistes en els àmbits d'actuació de la UE– remarca la contradicció que implica, en política fiscal, "la necessitat de gastar molt més que no s'ingressa avui i demà; però en algun moment s'haurà de restablir l'equilibri pressupostari". La UE està preocupada per la sostenibilitat de les finances públiques a llarg termini i, a més, "connecta amb les conseqüències de l'envelliment de la població. I ja cal començar a pensar en la manera de resoldre aquesta qüestió per no fer tard", adverteix Suari.

El fet és que la UE ja treballa en la lluita contra el dèficit públic dels estats, que, de retruc, afecta la institució europea. Joan Clavera, catedràtic d'economia aplicada de la UAB, adverteix que

els estats, sobretot els que tenen l'euro, "s'endeuten molt, i això a termini mitjà pot originar una inflació important a la zona euro. Per això s'haurà de compatibilitzar l'endeutament amb els requisits d'una política monetària que obligarà els estats a moderar el creixement posteriorment". De fet, la UE ja ha relaxat les sancions per endeutament dels estats i ha ampliat terminis per aconseguir l'estabilitat pressupostària, una concessió que no hauríem vist sense la crisi.

La 'policia' bancària. Si la política monetària resta sota control i la política fiscal es manté a mans dels estats, però vigilada per la UE a través dels límits d'endeutament, la crisi ha donat lloc a un tercer pilar bàsic de l'estratègia econòmica europea, una mena de *policia* bancària que ha de supervisar i posar

a ratlla el sistema financer europeu. El Banc Central Europeu resta al marge de la supervisió bancària dels estats. Cada estat membre té el seu òrgan de control, i ara l'objectiu és coordinar millor aquesta policia bancària. En aquest sentit, la UE té com a model de bones pràctiques el Banc d'Espanya, que exerceix un control ferri sobre les entitats financeres de l'estat i que va tenir l'encert de crear un fons de provisions.

A parer de Joan Clavera, el pas més decisiu que ha fet la UE per a mirar de sortir de la crisi ha estat proposar una nova regulació financera, a través d'un grup d'experts, el grup Larosière, que aposta per la creació de noves institucions de regulació del sector financer, i també les agències d'assegurances. "La novetat és que és un enfocament europeu, que crea nous organismes de regulació i que implica un nou marc de coordinació de les agències de regulació a l'àmbit europeu. No tan sols es creen nous instruments i institucions, sinó que es coordinen millor les existents", explica Clavera. La proposta neix de la Comissió Europea, i ara la discutiran els governs dels estats. Si finalment s'aprova el tractat de Lisboa, aquest nou sistema de control financer s'haurà d'aplicar. Sigui com sigui,

apunta Clavera, "ja s'ha posat una peça fonamental en la regulació del sistema financer per gestionar la crisi i per evitar crisis futures".

Competència més relaxada. Una altra mesura que ha pres la UE per fer front a la crisi és la relaxació dels criteris de defensa de la competència entre estats en els sectors més afectats per la caiguda del consum i la inversió. A petició de França i Alemanya, s'han flexibilitzat els criteris per a atorgar ajudes al sector de l'automòbil, fet que ha permès que a l'estat espanyol s'hagi aplicat el pla d'incentius per a la compra de vehicles. Dos anys enrere, aquestes ajudes haurien estat blocades pel fet d'atemptar contra la competència lleial entre estats. Raül Ramos, professor d'economia aplicada de la UB, encara destaca un aspecte important en què també hi ha hagut un canvi de posició de la UE arran de la crisi: "Ara hi ha més interès a garantir que els estats no assumeixin polítiques massa proteccionistes amb la seva indústria, frenant la temptació de reduir les importacions perquè hi guanyin els fabricants nacionals. A curt termini, aquesta política proteccionista pot revelar-se bona per a la indústria local, però acaba perjudicant uns altres països, i, per tant, també el conjunt de la UE." Ramos també troba interessant el paper de les institucions europees en la lluita contra els paradisos fiscals, que finalment motiven una fugida de capitals dels estats, els quals donen servei a les empreses que operen al seu territori però que no hi tributen.

L'ambaixadora internacional. Més enllà del paper intern que faci la UE com a eix cohesionador dels 27 estats membres –han aconseguit de mostrar-se com un bloc força unitari mundialment–, la majoria dels estats membres que participen al G20 van en la mateixa línia. Joan Clavera, catedràtic d'economia aplicada de la UAB, veu perspectives noves en el sentit que "la UE fa un pas important actuant de manera força coordinada i unitària als fòrums internacionals, una unitat fonamental per a encarar aquesta crisi".

El professor Raül Ramos afegeix un altre aspecte important pel que fa

al paper institucional de la UE: "Serà l'interlocutor principal amb les grans economies emergents, com ara la Xina, quan es pugui negociar la reactivació de la demanda exterior. Aquesta és la primera crisi global i els mercats exteriors estan molt aturats, però es preveu que aquests països emergents surtin abans de la crisi. Els estats, de forma individual no tenen força per a negociar acords comercials preferents, però la UE sí".

El mercat laboral europeu. I la desocupació i la regulació del mercat de treball? Doncs la UE hi pot fer ben poca cosa, de moment, perquè no té una política comuna d'ocupació i de lluita contra l'exclusió social. Aquesta matèria és responsabilitat dels governs de cada estat. Ara bé, com adverteix Joan Clavera, "si la desocupació arriba a índexs molt alts, el diàleg social dins Europa s'haurà d'intensificar per evitar que la situació surti de mare. Sense una política comuna en aquest sentit, es negocien accions socials concretes, com ara el fons social europeu i el fons europeu d'adaptació a la globalització". Es tracta de dos instruments mitjançant els quals s'hauria de canalitzar el conjunt de recuperació de 200.000 milions d'euros que la Comissió Europea vol destinar a reactivar el mercat de treball. En el cas del fons social europeu, l'objectiu és reforçar les polítiques actives en l'àmbit del mercat laboral per als col·lectius més desfavorits, mentre que el nou fons vinculat a la globalització va ser concebut per ajudar a trobar feina els treballadors que s'havien quedat sense, proporcionant diners per a programes de formació i ocupació. De fet, ja hi ha hagut intents de regular el mercat laboral en l'àmbit europeu, però no han reeixit. El més sonat, la directiva de les 65 hores setmanals, que finalment va ser rebutjada pel Parlament Europeu.

La UE té força eines per a lluitar contra la crisi. Ara caldrà veure si els estats membres són capaços de superar diferències i interessos particulars. Històricament, alguns acords han quedat en via morta, però ara tothom s'hi juga massa.

Gemma Aguilera